

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. An Natura sit Principium activum, an verò passivum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

si accipiatur fundamentaliter, nego ma. & concessa mi. nego consequentiam.

Urgetur: Natura definitur per ordinem ad motum & quietem, sed quod sic definitur per ordinem ad aliud definitur formaliter acceptum; ergo etiam natura definitur accepta formaliter. R. dist. ma. per ordinem ad naturam per conceptum inadæquatum, concedo ma. per conceptum adæquatum, nego ma. Quare, licet sub præcisa ratione principii & principii dici possit formaliter definita, tamen quia Aristoteles definire intendebat naturam, non sub præcisa illa ratione, sed etiam in quantum natura esset ratio formalis constitutiva objecti Physicæ, quod debet esse quid absolutum, hinc dicendum, eum non definivisse formaliter, sed fundamentaliter acceptam naturam.

QUÆSTIO II.

An Natura sit principium activum, an verò passivum?

Quia definita fuit natura ab Aristotele per principium ad motum & quietem, ideo nunc controversatur inter Authores acriter, an ideo sit aliquid dicendum natura, quia potest in se connaturaliter recipere motum & quietem, secundum inclinationem, an verò per hoc, quod possit etiam in se producere talem motum & quietem. Principium autem activum est duplex, unum immanentè agens, aliud transeuntè, immanentè autem agere nihil est aliud, quàm in se ipso aliquid producere, transeuntè verò, producere aliquid in alieno subiecto & distincto à se, quod Aristoteles sæpè vocat movens non motum, dicitq; esse considerationis Metaphysicæ, quemadmodum primum appellavit movens motum, quod etiam Physicæ considerationis esse docuit, non quidem principaliter & primariò, sed in quantum passivo est conjunctum.

Principium activum est duplex.

Naturale multipliciter accipi potest.

Notandum ulterius: Naturale, in quantum principium dicit naturæ, multipliciter sumi posse & primò accipitur, prout opponitur supernaturali & libero, & in tali acceptione omne illud dicitur naturale, quod non fit à principio supernaturali, seu tali, quod excederet ordinem naturalem ad possum: secundò accipitur, prout opponitur violento & neutro, & in hac acceptione naturale respicit subiectum, in quo recipitur operatio & forma, ita quòd si fuerit juxta inclinationem subiecti, dicitur naturalis, si contra vel præter, dicitur violentum vel neutrum; Et in hac acceptione, quemadmodum violentia est duplex, alia privativa, quæ fit per simplicem subtractionem formæ vel operationis connaturalis & positiva, quæ fit per introductionem formæ repugnantis naturali inclinationi subiecti, exemplum primæ sit, quando aqua est sub sola carentia frigoris, secundæ verò exemplum est, quando aqua etiam est sub calore: Ita quoq; dari debet duplex naturalitas, una, quæ respiciat inclinationem passivam in subiecto, altera quæ dicat inclinationem activam agentis non cujuscumque, sed immanentis, quæ in rebus, penes inclinatio-

nem passivam, etiam dari debet, ratione cuius non dicantur solummodò determinata ad sic & sic patiendum, sed etiam ad sic & sic agendum.

His itaq; notatis, Circa præsentem materiam triplex est sententia: Prima dicit: Principium in definitione debere sumi tantum pro principio activo. Ita Vallesius, Vasquez: Altera, quæ adscribitur Scoto, & sequuntur Scotistæ communiter, vult per principium in definitione positum, debere intelligi principium passivum tantummodò in genere causæ materialis. Tertia deniq; sententia est communior, quam Recentiores cum Solemnioribus Scotistis etiam amplectuntur, quæ docet, quòd principium tam activum, quàm passivum in definitione data intelligatur, qui tamen postea inter se gravitèr differunt, nam aliqui de utroque æqualitèr loquuntur, alii de activo principalis, & passivo minùs principalitèr: alii denique de passivo magis principalitèr, intelligendum minùs principalitèr de activo, alii alitèr: Sed

DICO I. *Natura convenit tam principio activo, quàm passivo, loquendo secundum quod est consideratio Physicæ.* Hæc est conformis ad tertiam sententiam, est etiam Scoti 2. Physicorum q. 3. ubi habet, quòd per istum terminum Aristoteles intelligit principium activum, & q. 4. respondens ad objectionem, quòd videlicet superflue ponatur, in definitione naturæ, principium & causa, ait, quòd illi termini referuntur ad diversa, quia terminus principium accipitur pro principio activo, & iste terminus causa pro principio passivo, & 7. Met. q. 13. ait: Naturalia communiter in se habent principium activum alicujus motus: & alibi sæpè, ut q. 1. prologi, ubi expressè docet: quòd non omnia, quæ in se habent principium passivum, habent etiam activum: quamvis frequentèr & ordinariè correspondeat passivo principium activum; ergo ex mente & verbis Doctoris habetur, quòd quando inest principium activum, tam conveniat naturæ, ac passivum.

Probatur Conclusio ex Autoritate Aristotelis, tum supra, tum lib. 2. c. 10. ubi hæc habet: *Natura sic dicitur primò cojuncta, subiecta materis eorum, quæ motus in se mutationis, principium habent, alio verò modo ipsa forma & species, sed forma per Aristotelem simpliciter est activa, ergo.* Deniq; cum definitionem explicaret, exclusit motum, quo Medicus se moveret ad sanitatem, non per hoc, quòd haberet principium activum ad acquirendam sanitatem, sed per hoc, quòd in Medico Medicina in se non per se, sed per accidens, quòd tamen non debuisse fecisse, & quàmvis tam per unam, quàm per alteram rationem excludere potuisset, debuit tamen incipere à priori, quæ fuit, quòd esset activum; ergo ex mente Scoti & Aristotelis habetur, per principium, tam activum, quàm passivum posse & debere intelligi. Quare ulterius

Probatur Conclusio Ratione, primò: Quia frigiditas, quæ se aqua reducit ad pristinum frigus, vel est naturalis, vel violenta, vel neutra; sed non est violenta, nec neutra; ergo est naturalis; probatur minor, tum quia

illa actio non est ab extrinseco, omne autem violentum debet provenire ab extrinseco, ergo: tum, quia ad violentum non confert natura suam vim; probatur eadem minor, quod non sit neutra, quia nulla vis neutra activa agenti competit à natura, alioquin deberent ei omnes competere, quia non est potior Ratio de una, ac altera: ergo. Confirmatur: tum quia naturale hic potissimum accipitur prout opponitur arti, sed quam maxime opponitur arti per principium activum, ergo: tum, quia alioquin non distingueretur natura ab arte; probatur sequela, quia artificialia habent etiam principium passivum motus, ut patet, si moveatur & projiciatur sella deorsum, aut quodcumque aliud fabricatum, nec juvat dicere, sellam, & omne aliud fabricatum moveri deorsum, non quod artificialium, sed quod naturale est, quia petitur principium; quia explicatur natura per motum & ad explicandum motum, recurrunt ad naturam.

Probatur Conclusio secundò

cum Maffrio: Non minus naturale est igni, calefacere debite approximato, & aquae calidae reducere se ad pristinum frigus, prout naturale opponitur violento, quam gravi ferri deorsum, sed ista conveniunt igni & aquae, in quantum activa sunt, ergo: probatur ma. quia non minus violentum est igni impediri à calore, & aquae detineri sub calore, quam gravi detineri sursum; ergo est ipsi conaturali; probatur ant. quia ideo gravi est violentum, quia est contra inclinationem suam ex principis intrinsicis provenientem, sed igni impediri à calefactione, est contra inclinationem à principis intrinsicis provenientem, ergo. Nec valet dicere, esse violentum igni tantum privativè, non verò positivè: quia naturalitas una tam bene opponitur violentiae privativae, quam positivae; ergo, licet non esset ipsi naturale, prout opponeretur violentiae positivae, esset tamen prout opponitur privativae, quod sufficit.

Dixi in conclusione, naturam convenire principio activo, tam bene, ac passivo, secundum Phisicam considerationem, quia absolute loquendo utriusque convenire potest, sive postea illud sit immanentè activum, sive transeuntè, & quia in conclusione nondum expressi, de quo principio activo mihi sermo sit, an de immanentè vel transeuntè? Ideò

Dico 2. Natura est principium immanentè activum. Hec est Authorum prioris sententiae, ut Maffrii, Baronis, Bassoli, Licheti, Bargii &c.

Probatur Conclusio: Si omne principium activum argueret naturam, sequeretur, nullum dari motum violentum vel neutrum, sed hoc est inconveniens, ergo: probatur sequela; Quia ille omnis motus est naturalis, qui est à natura, sed omnis motus esset à natura, id est, à principio activo; ergo omnis esset naturalis, & consequenter nullus violentus vel neuter, quia principium activum est semper naturale suae actionis. Confirmatur: Quia si sufficeret principium activum, sequeretur, Deum & Angelos futuros naturam, sed hoc est falsum,

ergo; probatur sequela, quia habent principium activum, & multa defacto movent transeuntè.

Opponitur Auctoritas Doctoris 2. d. VIII.

2. q. 10. n. 9. ubi expressè docet: *Motum non esse naturalem ex hoc, quod res mota habeat principium activum in se, sed solum, quod mobile habeat principium naturalis inclinationis passivum*, similia habet in quarto & alibi; ergo ex hoc sequitur, tantummodo principium passivum esse naturam. R. Doctorem tantum velle, quod non ita principaliter possit colligi natura ex principio activo, quam ex passivo, quamvis ex utroque bene colligatur. Quod si tamen quis urgere vellet, Scotum loqui simpliciter, cum exclusione principii activi, tunc respondeo, Doctorem excludere principium activum transeuntè, non verò immanentè activum.

Instatur: Omne principium activum est transeuntè activum, ergo: probatur ant. quia omne principium activum est externum, sed quod est externum alteri, transeuntè se habet ad illud, ergo. R. negando ant. quia aqua, dum se reducit ad pristinum frigus, reverà non agit transeuntè, sed immanentè; ad probationem ergo antecedentis distingo ma. Omne principium activum est externum, respectu effectus producti, transeat: respectu rei naturalis, nego ma. quia respectu hujus est ipsi intrinsecum.

Urgetur: Motus nullum dicit respectum ad agens, sive sit intrinsecum, sive extrinsecum, ergo: probatur ant. quia motus solummodo dicit respectum ad materiam, formam & privationem; ergo nullum dicit ad agens, alioquin quatuor deberet habere principia mutationis, ut ex dictis patet. R. dist. ant. Motus actualis non dicit respectum ad agens, transeat ant. mobilitas ipsa, nego ant. Itaque, licet agens ad formalitatem motus actualis non pertineat, attramen ad ipsum spectat concomitanter, quatenus est principium formae, actionis, passionis, subjecti & proprietatum rei naturalis.

QUAESTIO III.

Quibus rebus competat ratio Naturae?

Quamvis ex superiori quaestione sit facile elicere, quibus ratio naturae competat, utpotè cum ii, qui principium passivum tantummodo admittunt, consequenter loquantur, si dicant materiam solum esse naturam, ut Neoterici nonnulli perperam Scoto affingunt, illi verò, qui naturam tantum principium activum stantiebant, materiam excludere debent à ratione principii, cum haec secundum Aristotelem non sit activa. Asserentibus tamen, naturam involvere utrumque principium activum & passivum, non exiguae restant solvendae difficultates. An materiae & formae soli competat ratio naturae, an verò etiam toti composito. Item, an omnibus omnino formis etiam spiritualibus, ut anime; Deinde an etiam Angelis & ipsi Deo? quae, ut ordinate resolvam, Incipio ab imperfectioribus & ab iis, ad quae neganter me habeo. Unde